

Erindringer fra Birkholm, 2. del

af Erik Mortensen

Dobbeltbryllup, juni 1953

Mens jeg var soldat, var jeg hjemme til noget fest. Jeg mener, det var til et bryllup. Der var som altid til sådan en fest godt humør og megen dans. Jeg tror, at jeg den aften dansede særligt meget med en bestemt pige, for da jeg kom tilbage til Bornholm, hvor jeg var soldat, gik der ikke mange dage, før der var brev fra pigen, jeg dansede med.

Sylvia flyttede delvis op på Virkelyst, da jeg kom hjem fra soldat og selv skulle til at arbejde med Virkelyst. Dengang boede Marie og Morten også på gården. Lige i starten syntes de ikke så godt om, at Sylvia kom så meget på gården, som hun gjorde. Men jeg sagde til dem: "Det er I altså nødt til at finde jer i!" Det gik også helt godt. Vi kom over vinteren, og vi nærmede os påske. Til påske kom Sylvias søster Edith og hendes forlovede Bent til Birkholm for at holde påske. Jeg var også ude ved

mine kommende svigerforældre. Der blev talt om, at Edith og Bent ville giftes, så min svigermor spurgte, om vi ikke syntes om at blive gift også. Det skulle vi lige tænke over, men en dag sagde Sylvia: "Vi skal giftes sammen med Edith og Bent, mor og far har ikke råd til at holde to bryllupper lige efter hinanden."

Et rigtigt ø-bryllup kan ikke holdes, uden man har en skaffer. Da jeg selv skulle giftes, havde vi Carl Jensen som skaffer. Han boede i det hus, som Preben har i dag. Skafferen skulle byde dem, som boede på øen. Under selve bryllupsfesten skulle han sørge for, at gæsterne kom til bords, og under spisningen sørge for, at der ikke var nogen, der manglede noget, hverken i fad eller glas. Han holdt øje med dem, som serverede, at de var i sving hele tiden. Han holdt øje med, at alt gik, som det skulle. Når skafferen byder til bryllup, har han følgende at sige:

De nygifte og følge på vej til de ventende skibe, som skal sejle dem tilbage til Birkholm.

”Jeg har en venlig invitation til alle her i huset fra Marius Mortensen og hustru, deres døtre Edith og Sylvia samt deres forlovede, om I vil være så venlige at møde til kaffe i forsamlingshuset lørdag den 6. juni klokken 11.00.”

Til vores bryllup brugte han to søndage, da han skulle byde dem, der boede på øen. Når han havde sagt det, der skulle siges, blev han budt på kaffe eller en lille en til halsen. Når han så gik derfra, blev der skudt en salut for ham, og flaget blev hejst. Så vi kunne hele tiden se, hvor langt han var kommet:

”Om I vil bepryde Deres brudeskare fra dette hus til Guds Hus, hvor I der vil høre på en kristelig brudevielse, som vil finde sted mellem disse to par og hjælpe dem til Gud med deres bønner, og når ceremonien er til ende, I da vil ledsage de nygifte tilbage til forsamlingshuset for at forblive der for at spise og drikke og tage til takke med, hvad der for Eder vil blive fremsat.”

Der var jo meget, der skulle gøres og planlægges til sådan et dobbelt bryllup. Der skulle snakkes om, hvad vi skulle have at spise. Det

fik vi på plads en aften ude ved mine kommende svigerforældre. Jeg tilbød at slagte en ko og en gris. Jeg talte med slagteren på Strynø om, at vi skulle bruge noget kød til bryllup. Han kom til Birkholm og var henne hos mig og så på en ko, som kunne bruges. Så da vi nærmede os tiden, hvor vi skulle bruge kødet, kom han efter ko og gris. Vi blev enige om en pris for koen, men så skulle han også levere det kød, vi skulle bruge, og slagte grisen vederlagsfrit.

Den 6. juni kom der mange gæster til øen. De skulle jo sejles derover. Min farbror, som til dagligt sejlede fragtbåd til Birkholm, kunne ikke have så mange mennesker med, så min kommende svoger havde lejet en af de gamle kvaser til at sejle fra Rantzausminde lørdag morgen. Der skulle jo også sejles til kirke på Drejø.

Da gæsterne havde fået kaffe i forsamlingshuset, spadserede vi med musik foran ned til havnen, hvor skibene lå klar til at sejle brudeparrene til Drejø, da vi dengang hørte til det gamle Drejø sogn. Hele brudeskaren sejlede til Drejø, hvor vi spadserede fra broen og op til Drejø Kirke. Til sådan en brudefærd hav-

Kvasen på vej til Birkholm med de nygifte.

Brudeparrene har næsten hele følget med sig på turen hjem.

de vi en spillemand, der gik foran og blæste trompet. Der var mange af Drejøs beboere, som stod i haver og ved huse for at se brudeparrene med deres store brudeskare efter sig, da vi var på vej ned til de ventende skibe.

Da vi kom til Birkholm og gik i land, stod der fem skytter og gav en salut for de to brudepar.

Der var lidt tid, til vi skulle spise, så gæsterne gik med dem hjem, hvor de var indkvarteret. Så kunne de hvile lidt. Der skulle måske også lige rettes lidt på flipperne, inden der skulle spises. Nogle gik ud til Edith og Sylvias hjem for at se på brudegaver. Selve middagen var sat til klokken 18. Pigerne skulle også lige hjem og se til deres farmor, som var sengeliggende.

Gæsterne begyndte at komme tilbage til forsamlingshuset, men det tog jo nogen tid at få så mange gæster til bords. Jeg mener, der

var dækket op til omkring 120. Halvdelen af vore gæster var kommet langvejs fra. Jeg havde noget af min familie fra Jylland med, min far og nogle af mine brødre, og så var der Katrine Unserud fra København, som sørgede for, jeg kom til Birkholm som lille. Sylvias søster Edith havde også gæster med fra København. Det var nogle, hun havde tjent hos i flere år, også vores gamle lærerinde, som vi havde gået i skole hos, var med. Da alle gæsterne var sat til bords, tog skafferen ordet og bad os om at synge, "I Jesus navn går vi til bords." Der var mange sange, der skulle synges, og så var det skikken, at skafferen skulle læse de telegrammer op, der var kommet. Der kunne han komme med mange sjove bemærkninger. "Det er fra familien Petersen, Fadersminde Hjortø. Det er Hans og Gine, osv." Det tog nogen tid ved spisningen. Skafferen havde travlt med at holde alle sine piger i gang. Der

var ingen, der måtte mangle noget hverken i fad eller glas.

Da spisningen var færdig, tog skafferen ordet for at sige velbekomme med ordene:

"Disse vore to unge brudepar samt vært og værtinde lader eder alle på det hjerteligste takke, fordi I har beprydet deres brudeskare fra dette hus og til Guds Hus, og hørt på en kristelig brudevielse, som har funden sted mellem disse vor to brudepar, og hjælpe dem til Gud med deres bøn, og da ceremonien var til ende i kirken, I der fra Guds Hus igen har ledsaget de nygifte tilbage til dette hus, er forblevet her og har spist, drukket og taget til takke, hvad der er for eder er blevet fremsat, skulle der nu noget være forglemt enten i fad eller glas, da lover jeg som bydmand og skaffer at oprette det i flaske og glas, sig i Herrens fred, velbekomme eder alle."

Efter spisningen gik nogle af gæsterne ud til brudenes far og mor og så på brudegaver. Der blev imens ryddet i forsamlingshuset, så der kunne danses brudevals.

Så blev det tiden, at vi igen skulle op i for-

samlingshuset. De havde fået ryddet op og fået bordene væk, for nu skulle der danses til den lyse morgen, men først brudevals. Vi havde to til at spille, en på harmonika og en på violin. Efterhånden var alle gæsterne tilbage, og så blev der danset. Dengang var det jo vals, polka, sekstur, skæve Thorvald og mange andre, jeg kan tydeligt huske Sylvias onkel Marius, posten og Fabben Rasmus, de dansede så sveden løb ned ad kinderne på dem.

Der blev stadig danset, og vi var henne på de små timer, men vi skulle lige have en vise til, inden vi sluttede:

*"Ja, Gud velsigne vor gamle mor,
som går på gulvet og luller,
hun tager fra os det tomme glas,
og sætter for os det fulde,
de vakre jenter holder jeg nu af,
helst når jeg får, den jeg vil ha'
så er det fagert at leve,
helst når jeg får den jeg vil ha'
så er det fagert at leve."*

Vi skulle lige ud og sige goddag til pigernes farmor.

Fra venstre ses Morten, Marie, Kathrine Unserud og Jørgen Henrik. Morten og Marie boede på Virkelyst og passede mig, da min mor døde, Morten var min mors farbror. Kathrine Unserud var hende, der sørgede for at jeg kom til Birkholm som lille. Jørgen Henrik boede på Kærsgård.

Klokken blev 4, så det var tiden med lidt natmad. Det havde været det fineste vejr under hele bryllupsfesten, og nu var solen lige stået op, så hvem kunne være mere glade end to trætte brudepar, som snart havde været på benene i et døgn.

Afsked med Birkholm

Vi var henne ved sommeren 1961. Det var et dårligt høstår. Sylvia og jeg begyndte nu at tale om, det ikke var en god ide at flytte til fastlandet. Vi skulle jo også tænke på vore døtre, Joan og Else, og deres fremtid. Så i efteråret 1961 flyttede vi til Tåsinge. Vi boede i Landet i et par måneder, og efter nytår 1962 købte vi hus i Vindeby, der bor jeg stadig.

Erik Mortensen, født 4. marts 1930 i Gøttrup Nørmark ved Fjerritslev. Ovenstående erindringer er nedskrevet i 2005. Efter årene på Birkholm havde Erik Mortensen flere forskellige arbejdspladser i Svendborg. Ikke mindst ansættelsen ved Vindeby færgerne gjorde Erik Mortensen til et kendt ansigt. Han var med på den allersidste færgetur inden Svendborgsundbroen åbnede 18. november 1966.

Erik Mortensen døde i 2006. Hans døtre Else og Joan har været så venlige at udlåne Erik Mortensens nedskrevne erindringer og nogle fotos til Tåsinge Museums-
laug, så ovenstående artikel er blevet mulig.